

MOSTY WOLNOŚCI – KOMENTARZE DO QUIZU

Materiał pomocniczy do scenariusza „Mosty wolności”.

Pytanie 1 – komentarz

Ignacy Jan Paderewski to słynny polski pianista, polityk i działacz niepodległościowy. Przyjaźnił się z amerykańskim wojskowym pułkownikiem Edwardem Mandellem House'em – doradcą prezydenta USA Woodrowa Wilsona. To właśnie dzięki House'owi Paderewski dotarł do prezydenta, wielokrotnie grał koncerty w Białym Domu i opowiadał Amerykanom o swoim kraju. Prezydent Wilson zaangażował się w sprawę niepodległości Polski do tego stopnia, że uwzględnił ją w swoim historycznym orędziu pokojowym ze stycznia 1918 r. Punkt 13. orędzia brzmiał: „Należy stworzyć niezawisłe państwo polskie, które powinno obejmować terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzecalnie polską, któremu należy zapewnić swobodny i bezpieczny dostęp do morza i którego niezawisłość polityczną i gospodarczą oraz integralność terytorialną należy zagwarantować paktem międzynarodowym” (tłum. za: <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/thomas-woodrow-wilson-a-niepodleglosc-polski-reportaz-brygidy-grysiak,804116.html>)

Pytanie 2 – komentarz

Tadeusz Kościuszko jest uznawany za wielkiego bohatera dwóch narodów: Polski i USA, który walczył o wolność i niepodległość obu krajów. Idea wolności była mu bardzo bliska – pragnął, by wolni i równi byli wszyscy ludzie. Wyzwolił chłopów, którzy pracowali na jego ziemi i walczył o prawa niewolników w USA. W swoim testamencie przeznaczył pieniądze zarobione na wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych na wyzwolenie i wykształcenie niewolników. Wykonawcą testamentu miał być Thomas Jefferson – prezydent Stanów Zjednoczonych i autor „Deklaracji Niepodległości”, który sam był wówczas właścicielem niewolników. Ostatnia wola Kościuszki nie została wtedy spełniona. Na zniesienie niewolnictwa Ameryka czekała jeszcze kilkadziesiąt lat – nastąpiło to po zakończeniu wojny secesyjnej. Kościuszko był zdolnym dowódcą i jednym z twórców słynnej Akademii Wojskowej w West Point. Istnieje też teoria, że był pomysłodawcą flagi Stanów Zjednoczonych.

Pytanie 3 – komentarz

Wiele znanych filmów nakręconych w Hollywood w ogóle by nie powstało, gdyby nie Polacy. Słynna, działająca do dziś, wytwórnia filmowa Warner Bros. została założona w 1923 roku przez trzech braci Warner (Alberta, Sama i Harry'ego) – polskich imigrantów żydowskiego pochodzenia, urodzonych w Krasnosielcu na Mazowszu. Polskie pochodzenie miał też inny potentat przemysłu filmowego:

Samuel Goldwyn, współzałożyciel w roku firmy Metro-Goldwyn-Mayer. Goldwyn urodził się w 1879 roku w Warszawie w rodzinie żydowskiej, jako Szmul Gelbfisz.

Pytanie 4 – komentarz

Kazimierz Pułaski - bohater Polski i Ameryki, walczył w konfederacji barskiej (uważanej przez niektórych historyków za pierwsze polskie powstanie narodowe) oraz w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Był nazywany "ojcem amerykańskiej kawalerii", którą stworzył praktycznie od podstaw, wzorując się na polskiej jeździe. W bitwie pod Brandywine uratował oddział Jerzego Waszyngtona przed rozbiem przez siły brytyjskie, a przyszłemu prezydentowi ocalił życie, za co otrzymał stopień generała brygady amerykańskiej kawalerii. Jest jednym z najbardziej znanych Polaków w USA. Na jego cześć nazwano miasta, hrabstwa, mosty i ulice, nawet okręt: USS Casimir Pulaski.

Pytanie 5 – komentarz

Herbert Hoover urodził się w ubogiej rodzinie wileńskiego kowala. Zanim został prezydentem, kierował Amerykańską Administracją Pomocy – rządową organizacją, która dostarczała pomoc humanitarną europejskim krajom zniszczonym w czasie I wojny światowej. Polska była jednym z najważniejszych odbiorców tej pomocy - trafiły tu tysiące ton żywności, odzieży i lekarstw, a także surowce i środki transportu. Działania Hoovera pomogły naszemu krajowi w odbudowie z wojennych zniszczeń, ale także w odzyskaniu niepodległości w 1918 roku.

Pytanie 6 – komentarz

Pola Negri, czyli Apolonia Chałupiec to polska aktorka, która stała się w latach 20-tych światową gwiazdą kina niemego i pierwszą aktorką z Europy, którą zaproszono do Hollywood. Zawsze z dumą manifestowała swoje polskie pochodzenie. W Lipnie w województwie kujawsko-pomorskim, skąd pochodziła aktorka, znajduje się dziś Izba Pamięci Poli Negri.

Pytanie 7 – komentarz

Przodkowie aktorki Scarlett Johansson pochodzą z Polski. Jej dziadek ze strony matki – Meyer Schlambert – urodził się w Nowym Jorku w rodzinie żydowskich emigrantów, którzy przybyli do Ameryki z Warszawy i Grójca. Brat pradziadka aktorki Mosze Szlambert wraz z całą swoją rodziną zginął w czasie drugiej wojny światowej w getcie warszawskim.

Pytanie 8 – komentarz

Jan Kiepura z Sosnowca to słynny polski śpiewak operowy. W okresie międzywojennym zrobił oszałamiającą karierę i stał się gwiazdą na całym świecie. Słynął z charakterystycznej barwy głosu (był tenorem), pracowitości, perfekcjonizmu i barwnych, dynamicznych występów. Po wojnie mieszkał w USA i – zwalczany przez władze PRL-u - nie mógł wrócić do Polski. Zmarł w 1966 w swojej posiadłości Harrison w stanie Nowy Jork.

Pytanie 9 – komentarz

Rudolph Modrzejewski uważany jest za pioniera w budownictwie mostów wiszących. Był synem Heleny Modrzejewskiej – znakomitej polskiej aktorki, wielkiej gwiazdy teatru

i jednej z najpiękniejszych kobiet swojej epoki. Aktorka przybyła do Stanów Zjednoczonych w latach 80. XIX wieku w czasie Wielkiej Emigracji i zyskała tam sławę przede wszystkim dzięki swoim rolom szekspirowskim. Modrzejewska była matką chrzestną Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego), ale też aktorki Ethel Barrymore – stryjecznej babci znanej hollywoodzkiej aktorki Drew Barrymore.

Pytanie 10 – komentarz

Theodore F. Twardzik był amerykańskim przedsiębiorcą polskiego pochodzenia, założycielem firmy produkującej pierogi. Firma działa do dziś jako „Mrs. T's Pierogies” i jest jednym z większych producentów mrożonej żywności w USA. Zmarły w 2016 roku Theodore F. Twardzik nazywany był „królem pierogów”. W swojej firmie wykorzystał przepis matki, która polskie pierogi domowej roboty sprzedawała na targowiskach i zawsze ustawiały się do niej długie kolejki.

Pytanie 11 – komentarz

Maksymilian Faktorowicz to producent kosmetyków i makijażysta, znany pod nazwiskiem Max Factor, które jest także nazwą międzynarodowej marki kosmetyków. Urodził się w biednej wielodzietnej rodzinie żydowskiej w Zduńskiej Woli i na początku XX wieku wyemigrował do USA. Działał też - jako charakteryzator - w przemyśle filmowym, np. przygotował słynnego aktora Borisa Karloffa do roli potwora w filmie "Frankenstein" z 1931 roku. Max Factor uważany jest za twórcę angielskiego słowa "make-up" (makijaż), które zadomowiło się w wielu językach na całym świecie, również w języku polskim.